Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 15. septembra 2016*

„Predhodno odločanje — Državne pomoči — Dolgoročne pogodbe o nakupu električne energije — Nadomestila, izplačana v primeru prostovoljnega prenehanja pogodbe — Odločba Komisije o ugotovitvi združljivosti državne pomoči z notranjim trgom — Preveritev zakonitosti pomoči, ki jo opravi nacionalno sodišče — Letna prilagoditev nasedlih stroškov — Trenutek upoštevanja pripadnosti proizvajalca električne energije skupini podjetij“

V zadevi C-574/14,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska) z odločbo z dne 8. oktobra 2014, ki je prispela na Sodišče 11. decembra 2014, v postopku

PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.

proti

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi J. L. da Cruz Vilaça, predsednik senata, A. Tizzano (poročevalec), podpredsednik Sodišča, F. Biltgen, A. Borg Barthet in E. Levits, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: M. Aleksejev, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 27. januarja 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. A. Jodkowski, odvetnik,

— za Prezes Urzędu Regulacji Energetyki Z. Muras in A. Walkiewicz, agenta,

— za poljsko vlado B. Majczyna, M. Rzotkiewicz in E. Gromnicka, agenti,

— za Evropsko komisijo K. Herrmann, P. Němečková in R. Sauer, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 14. aprila 2016

* Jezik postopka: poljščina.

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 107 PDEU in člena 4(3) PEU v povezavi z določbami Odločbe Komisije 2009/287/ES z dne 25. septembra 2009 o državni pomoči, ki jo je Poljska dodelila kot del pogodb o nakupu energije, in državni pomoči, ki jo Poljska namerava dodeliti v zvezi z nadomestilom za prostovoljno prenehanje pogodb o nakupu energije (UL 2009, L 83, str. 1).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. (v nadaljevanju: PGE) in Prezes Urdzedu Regulacji Energetyki (predsednik urada za regulacijo energetike, Poljska, v nadaljevanju: predsednik URE) zaradi določitve zneska letne prilagoditve nadomestila za leto 2009, do katerega je družba PGE upravičena iz naslova tako imenovanih „nasedlih“ stroškov.

Pravni okvir

Pravo Unije

Sporočilo o metodologiji za analizo državne pomoči v zvezi z nasedlimi stroški

3 Direktiva 96/92/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. decembra 1996 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 12, zvezek 2, str. 3) je bila sprejeta zaradi zagotovitve konkurenčnosti trga z električno energijo. Prenos te direktive so v nekaterih državah članicah spremljale državne pomoči nacionalnim podjetjem, dejavnim v sektorju električne energije.

4 Evropska komisija je v tem okviru 26. julija 2001 sprejela Sporočilo o metodologiji za analizo državne pomoči v zvezi z nasedlimi stroški (v nadaljevanju: metodologija nasedlih stroškov).

5 V skladu s točko 2, šesti odstavek, metodologije nasedlih stroškov je namen te metodologije podrobneje določiti metodo, ki jo namerava Komisija sprejeti v okviru uporabe pravil Pogodbe DEU na področju državnih pomoči v primeru ukrepov pomoči, namenjenih nadomestitvi stroškov obveznosti ali jamstev, ki jih zaradi vzpostavitve konkurence v sektorju električne energije, izvedene z direktivo 96/92, morda ne bo več mogoče spoštovati.

6 V točki 3 te metodologije je pojasnjeno, da se pojem „nasedli stroški“ nanaša na obveznosti ali jamstva glede obratovanja, ki se lahko v praksi pojavljajo v različnih oblikah, med drugim kot dolgoročne kupoprodajne pogodbe, kot naložbe, izvedene z implicitnim ali eksplicitnim jamstvom prodaje, in kot naložbe zunaj področja običajne dejavnosti. Natančneje, v točki 3.3 navedene metodologije je določeno, da mora v zvezi s temi obveznostmi oziroma jamstvi glede obratovanja, da bi pomenili upravičene nasedle stroške, ki jih Komisija lahko prizna:

„[…] obstajati tveganje, da ne bodo izpolnjena zaradi določb Direktive 96/92/ES. Da bi pomenili nasedle stroške, morajo obveznosti ali jamstva zato zaradi učinkov Direktive postati negospodarni in morajo znatno vplivati na konkurenčnost zadevnega podjetja. To mora biti razvidno med drugim iz načina knjiženja zadevnega podjetja (npr. rezervacij), ki morajo odražati predvidljive vplive obveznosti in jamstev.

Zlasti kjer je kot posledica zadevnih obveznosti ali jamstev ob neobstoju pomoči ali kakršnih koli prehodnih ukrepov ogrožena sposobnost preživetja navedenih podjetij, velja, da te obveznosti ali jamstva izpolnjujejo zahteve, določene v prejšnjem odstavku.

Vpliv takih obveznosti ali jamstev na konkurenčnost ali sposobnost preživetja zadevnih podjetij se bo ocenil na konsolidirani ravni. Da bi obveznosti in jamstva pomenili nasedle stroške, mora biti mogoče vzpostaviti odnos med vzroki in posledicami med začetkom veljavnosti direktive 96/92 in težavami, ki jih zadevna podjetja imajo pri izpolnjevanju ali zagotavljanju združljivosti s takimi obveznostmi ali jamstvi. Da bi vzpostavila tako vzročno zvezo, bo Komisija upoštevala zlasti vsak padec cene električne energije ali izgubo tržnega deleža, ki jo je utrpelo zadevno podjetje. Obveznosti in jamstva, ki jih ni bilo mogoče izpolniti ne glede na začetek veljavnosti zadevne direktive, ne pomenijo nasedlih stroškov.“

7 V točkah 4.2, 4.3 in 4.5 iz točke 4, odstavek 5, metodologije o nasedlih stroških je navedeno:

„4.2 Ureditve izplačevanja pomoči morajo dovoljevati upoštevanje prihodnjega razvoja konkurence. Ta razvoj se lahko ocenjuje zlasti na podlagi merljivih dejavnikov (cene, tržni deleži, drugi pomembni dejavniki, ki jih navede država članica). Ker ima sprememba pogojev konkurence neposreden učinek na znesek upravičenih nasedlih stroškov in bo znesek izplačane pomoči nujno pogojen z razvojem resnične konkurence, je pri izračunu v času izplačane pomoči treba upoštevati spremembe pomembnih dejavnikov, da se lahko oceni stopnja dosežene konkurence.

4.3 Država članica se mora zavezati, da bo Komisiji poslala letno poročilo, ki zlasti opisuje razvoj položaja konkurenčnosti na svojem trgu električne energije in med drugim navaja spremembe, ki jih je opazila v zvezi s pomembnimi merljivimi dejavniki. Letno poročilo vsebuje podrobnosti o tem, kako so bili izračunani nasedli stroški, upoštevani za zadevno leto, in navaja zneske izplačane pomoči.

[…]

4.5 Najvišji znesek pomoči, ki se lahko izplača podjetju za nadomestilo nasedlih stroškov, mora biti vnaprej določen. Upoštevati mora povišanje produktivnosti, ki jo lahko doseže podjetje.

Podobno morajo biti vnaprej jasno opredeljena podrobna pravila za izračunavanje in financiranje pomoči za nadomestilo nasedlih stroškov in najdaljše obdobje, za katero se taka pomoč lahko dodeli. Priglasitev pomoči zlasti opredeli, kako so pri izračunu nasedlih stroškov upoštevane spremembe različnih dejavnikov, navedenih pod točko 4.2.“

Odločba 2009/287

8 Člen 1 Odločbe 2009/287, ki se nanaša na dolgoročne pogodbe o nakupu električne energije, sklenjene med poljskim javnim upravljavcem elektroenergetskega omrežja Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (v nadaljevanju: PSE) in nekaterimi družbami, ki delujejo v zadevnem sektorju, določa:

„1. Pogodbe o nakupu energije med družbo [PSE] in družbami, navedenimi v Prilogi 1 k [Ustawa o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (zakon o pravilih glede kritja stroškov, ki bremenijo podjetja, v zvezi s predčasnim prenehanjem pogodb o nakupu energije z dne 29. junija 2007 (Dz. U. iz leta 2007, št. 130, poz. 905, v nadaljevanju: zakon KDT)], [od pristopa Poljske k Evropski uniji] pomenijo državno pomoč za proizvajalce [električne] energije v smislu člena [107(1) PDEU].

2. Državna pomoč iz člena 1(1) je bila dodeljena nezakonito in je nezdružljiva [z notranjim] trgom.“

9 Člen 4 te odločbe določa:

„1. Nadomestilo, ki je predvideno v [z]akonu [KDT], pomeni državno pomoč za proizvajalce električne energije, naštete v Dodatku 2 k temu zakonu, v smislu člena [107(1) PDEU].

2. Državna pomoč iz člena 4(1) je združljiva [z notranjim] trgom na podlagi metodologije za nasedle stroške.

3. Najvišji znesek nadomestila, določen v [z]akonu [KDT], je znesek po odbitku skupnega prihodka, ki so ga ustvarile naložbe v skladu s pogodbami PNE in je na voljo za kritje stroškov naložb.“

Poljsko pravo

10 V 90. letih je modernizacija poljske infrastrukture električne energije zahtevala velike naložbe. Ker finančni položaj nacionalnih proizvajalcev ni omogočal soočanja s temi naložbami, so ti proizvajalci z družbo PSE sklenili dolgoročne pogodbe o nakupu električne energije (v nadaljevanju: PNE).

11 Na podlagi teh pogodb so zadevni proizvajalci električne energije zavezani, da ustvarijo nove zmogljivosti, posodobijo opremo in družbi PSE dobavljajo dogovorjeno minimalno količino električne energije iz zadevne elektrarne. Družba PSE pa se je zavezala, da bo vsaj to dogovorjeno minimalno količino električne energije odkupila za ceno, ki temelji na načelu prenosa stroškov na stranke.

12 Po začetku veljavnosti direktive 96/92 je bila z zakonom KDZ za proizvajalce, navedene v prilogi 1 k temu zakonu, določena možnost odpovedi PNE, sklenjenih z družbo PSE.

13 Natančneje, z zakonom KDT je bila za proizvajalce, ki so na lastno pobudo odpovedali navedene pogodbe, uvedena pravica do nadomestila za nasedle stroške pod pogoji, določenimi s tem zakonom. Ti proizvajalci električne energije, ki so bili stranke v PNE, so tako lahko upravičeni do tega nadomestila vsako leto načeloma za čas trajanja, ki ustreza času trajanja PNE, v zvezi s katerimi je bila predčasno podana odpoved.

14 V skladu z zakonom KDT mora nadomestilo kriti nasedle stroške. Natančneje, z mehanizmom nadomestil iz tega zakona sta določena predplačilo proizvajalcu iz naslova nasedlih stroškov v višini predlaganega zneska, ki pa ne sme presegati zneska iz navedenega zakona, in letni obračun predplačila zneska, ki ga izvede predsednik URE med drugim na podlagi dejanskega finančnega izida.

15 Predsednik URE za to določi znesek nadomestila, dolgovanega za določeno leto. Zato je bodisi proizvajalec zavezan povrniti del predplačila v sistem bodisi se mu dodelijo dodatna sredstva. Ob koncu obdobja prilagoditve se nato izvede končni obračun plačanih in proizvajalcu dolgovanih zneskov v obliki končne prilagoditve.

16 V členu 2, točka 12, zakona KDT so „nasedli stroški“ opredeljeni kot „izdatki proizvajalca, ki se ne krijejo s prihodki od prodaje proizvedene električne energije, storitvenih rezerv in sistemskih storitev na konkurenčnem trgu po predčasni odpovedi PNE, pri katerih gre za izdatke tega proizvajalca v zvezi s premoženjem za proizvodnjo električne energije in ki jih je nosil do 1. maja 2004“.

17 Člen 32(1) zakona KDT, ki ureja mehanizem izračuna prilagoditve nasedlih stroškov za proizvajalce, ki so v skupini podjetij, določa:

„Če proizvajalec, ki je sklenil dogovor o razvezi pogodbe, pripada skupini podjetij, se pri obračunu nasedlih stroškov upoštevajo velikosti, označene s črkami ‚N', ‚SD', ‚R' in ‚P', iz člena 27(1) v zvezi z vsakim proizvajalcem in vsakim podjetjem, ki pripada koncernu in opravlja gospodarsko dejavnost na področju proizvodnje električne energije na ozemlju Poljske v proizvodnih enotah, navedenih v prilogi 7 k temu zakonu."

18 V prilogi 1 k zakonu KDT je seznam proizvajalcev, ki so stranke v PNE, in v njej so podrobneje navedene proizvodne enote, na katere se nanašajo te pogodbe.

19 Priloga 7 k temu zakonu vsebuje seznam proizvodnih enot, upoštevanih za izračun nasedlih stroškov proizvajalcev, in ta seznam se upošteva pri prilagoditvah nasedlih stroškov.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

20 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da družba PGE, ki je v času dejanskega stanja spora o glavni stvari svoje dejavnosti opravljala pod imenom Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A., in Elektrownia Bełchatów S.A. (v nadaljevanju: ELB) v obdobju, v katerem je družba PGE sprejela zaveze, katerih vračilo je povzročilo nasedle stroške iz postopka v glavni stvari, nista bila v isti skupini podjetij. Družba Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A. je bila v prilogi 1 k zakonu KDT navedena kot proizvajalka in stranka v PNE z družbo PSE. Proizvodne enote družbe ELB pa so bile zabeležene v prilogi 7 k temu zakonu in ta družba je bila tam predstavljena kot del holdinške družbe BOT, torej druge skupine od tiste, ki ji je pripadala družba PGE. Vendar sta bili družbi PGE in ELB ob sprejetju zakona KDT in ob sprejetju odločbe 2009/287 v isti skupini.

21 Družba ELB ni bila stranka v PNE z družbo PSE in zato ni imela statusa „proizvajalca" v smislu zakona KDT. Imela pa je status „subjekta" v smislu člena 32 tega zakona, katerega finančni izid se upošteva pri prilagoditvi nasedlih stroškov proizvajalca, za katerega se uporablja navedeni zakon.

22 Predsednik URE je z odločbo z dne 30. julija 2010 določil, da znesek letnega nadomestila za nasedle stroške v korist družbe PGE za leto 2009 znaša 24.077.793 poljskih zlotov (PLN) (približno 4.988.900 EUR). Na podlagi člena 32 zakona KDZ je izvedel prilagoditev nasedlih stroškov družbe PGE, ki je bila v skupini podjetij v skladu z opredelitvijo iz člena 2(1) tega zakona. V skladu z ugotovitvami predsednika URE je družba ELB leta 2009 pripadala isti skupini podjetij kot družba PGE in je bila udeležena v shemi državnih pomoči, ni pa prejela sredstev za kritje nasedlih stroškov.

23 Družba PGE je pri Sąd Okręgowy w Warszawie (okrožno sodišče v Varšavi, Poljska) vložila tožbo za spremembo te odločbe predsednika URE. Zahtevala je zlasti, naj letna prilagoditev nasedlih stroškov znaša 116.985.205 PLN (približno 26.435.046 EUR) ali naj se ta odločba v celoti razglasi za nično. Družba PGE je v tožbi zatrdila, da se člen 32(1) zakona KDT uporablja izključno za subjekte, za katere je v prilogi 7 k temu zakonu navedeno, da so del skupine podjetij. Ker družba ELB na podlagi te priloge ni bila v skupini podjetij, v kateri je bila družba PGE, predsednik URE po mnenju družbe PGE ni imel podlage za izvedbo prilagoditve nasedlih stroškov zanjo ob upoštevanju finančnega izida družbe ELB.

24 Sąd Okręgowy w Warszawie (okrožno sodišče v Varšavi) je z odločbo z dne 4. junija 2012 ugodilo tožbi družbe PGE in znesek prilagoditve nasedlih stroškov določilo na 116.985.205 PLN (približno 26.435.046 EUR).

25 Predsednik URE je zoper to sodbo vložil pritožbo pri Sąd Apelacyjny w Warszawie (pritožbeno sodišče v Varšavi, Poljska), ki je pritožbo zavrnilo s sodbo z dne 17. januarja 2013. Pritožbeno sodišče je v tej sodbi ugotovilo, da je za to, da bi se ob prilagoditvi nasedlih stroškov upošteval dejanski finančni izid

drugega subjekta, nujno, da je bil ta subjekt ob sprejetju zakona KDT v isti skupini podjetij kot družba PGE. Vendar se v skladu s prilogo 7 k temu zakonu, na katero napotuje člen 32 tega zakona, za izračun prilagoditve nadomestila za nasedle stroške ne bi smelo šteti, da je družba ELB v isti skupini podjetij kot družba PGE.

26 Predsednik URE je 15. julija 2013 pri predložitvenem sodišču, Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska), vložil kasacijsko pritožbo zoper sodbo Sąd Apelacyjny w Warszawie (predložitveno sodišče v Varšavi) z dne 17. januarja 2013. Trdi, da pri razlagi pojma „skupina podjetij“ v smislu člena 2(1) zakona KDT ni treba uporabiti priloge 7 k zakonu KDT, temveč upoštevati le subjekte, ki ob začetku veljavnosti tega zakona pripadajo določeni skupini podjetij.

27 Kot naj bi izhajalo iz točk 3.3 in 4.2 metodologije nasedlih stroškov, naj bi bilo treba te stroške, nasprotno, nujno izračunati ob upoštevanju dejanske pripadnosti proizvajalcev električne energije, za katere se uporablja zakon KDT, skupini podjetij za vsako leto, za katero se izvede prilagoditev nasedlih stroškov. Ker pa je bila družba PGE ob sprejetju odločbe predsednika URE v isti skupini podjetij kot družba ELB, bi bilo treba pri prilagoditvi zneska nasedlih stroškov družbe PGE upoštevati finančni izid družbe ELB.

28 V teh okoliščinah je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 107 PDEU v povezavi s členom 4(3) PEU in členom 4(2) odločbe [2009/287] razlagati tako, da nacionalno sodišče, če Evropska komisija državno pomoč šteje za združljivo s skupnim trgom, ni pristojno za preverjanje, ali so nacionalni predpisi, ki se štejejo za dovoljeno državno pomoč, v skladu z načeli iz [metodologije nasedlih stroškov]?

2. Ali je treba člen 107 PDEU v povezavi s členom 4(3) PEU in členom 4(1) in (2) odločbe [2009/287] ob upoštevanju točk 3.3 in 4.2 [metodologije nasedlih stroškov] razlagati tako, da pri izvajanju programa državnih pomoči, za katerega je Evropska komisija ugotovila, da je združljiv s skupnim trgom, do letne prilagoditve nasedlih stroškov za proizvajalce, ki pripadajo skupini, pride ob domnevi, da je odločilna zgolj pripadnost proizvajalca skupini glede na stanje v prilogah k pravnemu aktu, ki ga je preučila Evropska komisija, ali pa je treba v vsakem letu, v katerem se opravi prilagoditev nasedlih stroškov, preučiti, ali upravičenec iz programa državnih pomoči, povezanega z nasedlimi stroški, v tem obdobju dejansko pripada skupini, ki ji pripadajo tudi drugi proizvajalci, na katere se nanaša program pomoči?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

29 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 107 PDEU in člen 4(3) PEU v povezavi s členom 4(2) odločbe 2009/287 razlagati tako, da nasprotujeta temu, da nacionalni organi in sodišča – kadar je Komisija shemo državnih pomoči preučila ob upoštevanju metodologije nasedlih stroškov in je ugotovila njeno združljivost z notranjim trgom pred njenim izvajanjem – v času izvajanja zadevne pomoči preverijo, ali je ta združljiva z načeli iz te metodologije.

30 Za odgovor na to vprašanje je treba opozoriti, da imajo nacionalna sodišča in Komisija v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča v okviru sistema nadzora državnih pomoči, ustanovljenega s Pogodbo DEU, dopolnjujočo, vendar ločeno vlogo (glej v tem smislu sodbo z dne 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, točka 27 in navedena sodna praksa).

31 Natančneje, nacionalna sodišča do končne odločitve Komisije varujejo pravice posameznikov v primeru, da državni organi kršijo prepoved iz člena 108(3) PDEU (sodba z dne 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, točka 28 in navedena sodna praksa). Za to so jim lahko predloženi spori, v katerih so dolžna razlagati in uporabljati pojem „državna pomoč“, določen v členu 107(1) PDEU, da bi ugotovila, ali bi državni ukrep, sprejet ob neupoštevanju postopka predhodnega nadzora iz člena 108(3) PDEU, moral biti predmet takega postopka (glej v tem smislu sodbo z dne 18. julija 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, točka 50 in navedena sodna praksa).

32 Ta sodišča pa niso pristojna za odločanje o združljivosti ukrepov pomoči ali sheme državnih pomoči z notranjim trgom. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je ta presoja namreč v izključni pristojnosti Komisije, ki deluje pod nadzorom sodišč Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 18. julija 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, točki 51 in 52 ter navedena sodna praksa, in z dne 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, točka 28 in navedena sodna praksa).

33 Prav tako je treba opozoriti, da uporaba predpisov Unije o državnih pomočeh temelji na obveznosti lojalnega sodelovanja med nacionalnimi sodišči na eni strani ter Komisijo in sodišči Unije na drugi strani, v okviru katerega vsak deluje glede na vlogo, ki mu je zaupana s Pogodbo. V okviru tega sodelovanja morajo nacionalna sodišča sprejeti vse ustrezne, splošne ali posebne, ukrepe, da bi zagotovila izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz prava Unije, in se vzdržati sprejetja ukrepov, ki bi lahko ogrozili doseganje ciljev Pogodbe, kot to izhaja iz člena 4(3) PEU. Tako se morajo nacionalna sodišča zlasti vzdržati odločb, ki bi nasprotovale odločbi Komisije, čeprav le začasni (glej sodbo z dne 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, točka 41).

34 Kot je razvidno iz predložitvene odločbe, želi predložitveno sodišče v obravnavani zadevi izvedeti, ali je treba presojati skladnost sheme pomoči, ki jo določa nacionalni zakon, kakršen je zakon KDT, z načeli iz metodologije nasedlih stroškov, čeprav je Komisija v odločbi 2009/287 že ugotovila, da je ta združljiva z notranjim trgom.

35 V zvezi s tem je treba poudariti, da je Komisija, potem ko je v členu 1 te odločbe ugotovila, da je sistem nadomestila iz postopka v glavni stvari „državna pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU v korist proizvajalcev električne energije, ta sistem dokončno odobrila, pri čemer je v členu 4(2) navedene odločbe štela, da so bila nadomestila nasedlih stroškov združljiva z notranjim trgom prav „na podlagi metodologije za nasedle stroške“.

36 Če bi bilo v teh okoliščinah nacionalnemu sodišču dovoljeno, da v okviru izvajanja sheme državnih pomoči, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, odloči o združljivosti te sheme z notranjim trgom, bi bila temu sodišču s tem v bistvu dodeljena pristojnost, da s svojo presojo nadomesti presojo Komisije, v obravnavanem primeru presojo iz odločbe 2009/287. Navedenemu sodišču bi bilo tako v nasprotju s sodno prakso, navedeno v točki 32 te sodbe, dovoljeno, da poseže v izključne pristojnosti, ki jih ima Komisija v zvezi s presojo združljivosti državnih pomoči z notranjim trgom.

37 Poleg tega, če bi bila nacionalnemu sodišču priznana možnost, da opravi tako presojo, bi to sodišče zaradi tega prekoračilo meje svojih pristojnosti, katerih namen je zagotoviti spoštovanje prava Unije v zvezi z državnimi pomočmi in na katere je bilo opozorjeno v točki 31 te sodbe, ter kršilo obveznost lojalnega sodelovanja z institucijami Unije, ki je bila navedena v točki 33 te sodbe. Ni namreč mogoče izključiti – v obravnavani zadevi se zdi, da je tako – da zadevno nacionalno sodišče na podlagi preveritve, ki jo opravi, sprejme odločbo, ki nasprotuje odločbi Komisije, ki je poleg tega še pravnomočna.

38 Kadar Komisija odloča o združljivosti sheme državnih pomoči z notranjim trgom, sicer res ni mogoče izključiti, da med trenutkom izvajanja presoje dejanskega okvira in sprejetjem končne odločbe pride do sprememb v navedenem okviru, ki ga upošteva ta institucija. Ta okoliščina je dejansko lahko taka, da se nacionalno sodišče, ki je pristojno za preučitev, ali nek ukrep spada v okvir odobrenih državnih pomoči, sprašuje o upoštevnosti odločbe Komisije v zvezi s tem.

39 Vendar te težave, kot je navedel generalni pravobranilec v točki 53 sklepnih predlogov, ni mogoče rešiti tako, da se nacionalnim sodiščem dajejo pristojnosti, ki jih ima Komisija, saj je treba, nasprotno, rešitev iskati v razmejitvi dopolnjujočih, vendar ločenih vlog, na katere je bilo opozorjeno v točkah od 30 do 33 te sodbe in ki jih imajo ti subjekti na področju državnih pomoči.

40 Če ima nacionalno sodišče dvome glede razlage odločbe Komisije, s katero je bil neki ukrep opredeljen kot državna pomoč, lahko navedeno institucijo prosi za pojasnila oziroma lahko ali mora, odvisno od okoliščin, v skladu s členom 267, drugi in tretji pododstavek, PDEU Sodišču predložiti vprašanje za sprejetje predhodne odločbe, ki se nanaša na razlago člena 107 PDEU (glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 11. julija 1996, SFEI in drugi, C-39/94, EU:C:1996:285, točki 50 in 51, in z dne 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, točka 44).

41 Ob upoštevanju navedenih preudarkov je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 107 PDEU in člen 4(3) PEU v povezavi s členom 4(2) odločbe 2009/287 razlagati tako, da nasprotujeta temu, da nacionalni organi in sodišča – kadar je Komisija shemo državnih pomoči preučila ob upoštevanju metodologije nasedlih stroškov in je ugotovila njeno združljivost z notranjim trgom pred njenim izvajanjem – v času izvajanja zadevne pomoči preverijo, ali je ta skladna z načeli iz te metodologije.

Drugo vprašanje

42 Predložitveno sodišče želi z drugim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 4(1) in (2) odločbe 2009/287 v povezavi z metodologijo nasedlih stroškov razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so te iz postopka v glavni stvari, zahteva, da se pri določitvi letne prilagoditve nadomestila nasedlih stroškov, ki ga je treba plačati proizvajalcu iz skupine podjetij, upošteva ta prilagoditev in zato finančni izid te skupine v času, ko je Komisija preučila združljivost sistema nadomestila nasedlih stroškov z notranjim trgom, ali pa na dan, ko se ta prilagoditev izvede.

43 Da bi se predložitvenemu sodišču zagotovil koristen odgovor, je treba opozoriti, da skuša to sodišče opredeliti merila, ki se uporabljajo pri izračunu – ob upoštevanju dejanskih okoliščin iz postopka v glavni stvari – zneska letne prilagoditve nadomestila nasedlih stroškov za leto 2009, ki so bili priznani družbi PGE na podlagi zakona KDT.

44 Kot je razvidno iz predložitvene odločbe, gre po mnenju predložitvenega sodišča, natančneje, za to, da se za namene navedenega izračuna določi, ali je treba uporabiti „statičen“ ali „dinamičen“ pristop. V prvem primeru bi bilo treba upoštevati le strukturo skupine podjetij, ki je opisana v prilogi 7 k zakonu KDT in na podlagi katere je Komisija odobrila shemo državnih pomoči iz postopka v glavni stvari. V drugem primeru bi bilo treba prilagoditi znesek nadomestila, ki se dolguje družbi PGE, tudi ob upoštevanju finančnega izida družbe ELB, ki sicer po navedbah iz te priloge ni bila v isti skupini kot družba PGE, je pa bila ob sprejetju odločbe predsednika URE z dne 30. julija 2010, ki je navedena v točki 22 te sodbe, vključena v to skupino leta 2009.

45 V zvezi s tem je treba poudariti, kot je bilo opozorjeno v točki 35 te sodbe, da je Komisija v skladu s členom 4(2) odločbe 2009/287 odobrila sistem nadomestil nasedlih stroškov, ki ga določa zakon KDT, ker je bilo ugotovljeno, da je ta sistem združljiv z notranjim trgom prav „na podlagi metodologije za nasedle stroške“.

46 Iz tega izhaja, da je treba upoštevne določbe navedene odločbe razlagati ob upoštevanju te metodologije, da bi se pojasnila merila, v skladu s katerimi je treba izračunati letni znesek nadomestila nasedlih stroškov in morebitno končno prilagoditev navedenega zneska.

47 Metodologija nasedlih stroškov določa dvostopenjsko presojo državne pomoči, dodeljene v obliki nadomestila nasedlih stroškov. Namen prve stopnje, ki je predstavljena v točki 3 te metodologije, je opredeliti stroške, ki jih je mogoče šteti za „nasedle stroške“. Druga stopnja, ki je opisana v točki 4 navedene metodologije, se nanaša na mehanizem izračuna dejanskega nadomestila, ki se upravičenemu proizvajalcu izplača iz naslova nasedlih stroškov, ob upoštevanju razvoja resnične konkurence na trgu.

48 Kot je v bistvu poudaril generalni pravobranilec v točki 63 sklepnih predlogov, metodologija nasedlih stroškov temelji na predpostavki, da so za konkurenčne pogoje na trgu električne energije značilne občutne spremembe, in tako potrjuje upoštevanje sprememb nekaterih vidikov navedenega trga v zadevni državi članici.

49 Natančneje, poudariti je treba, da morajo v skladu s točko 4.2 te metodologije „ureditve izplačevanja pomoči dovoljevati upoštevanje prihodnjega razvoja konkurence“, ki ga bo mogoče izmeriti zlasti na podlagi merljivih dejavnikov, kot so cena in tržni deleži. Poleg tega je v isti točki navedeno, da ker sprememba konkurenčnih pogojev neposredno vpliva na znesek upravičenih nasedlih stroškov, „bo znesek izplačane pomoči nujno pogojen z razvojem resnične konkurence in [bo] pri izračunu postopoma izplačanih pomoči […] treba upoštevati spremembe dejavnikov, upoštevnih pri izmeri stopnje dosežene konkurence“.

50 Treba je tudi poudariti, da morajo v skladu s točko 4.3 navedene metodologije države članice Komisiji predložiti letno poročilo, ki „zlasti opisuje razvoj položaja konkurenčnosti“ sektorja električne energije in v katerem so med drugim navedene opažene spremembe upoštevnih merljivih dejavnikov. To poročilo mora vsebovati predvsem informacije o morebitnih spremembah v zvezi s strukturo energetskega trga v zadevni državi članici.

51 Ker odločba 2009/287 v skladu s svojim členom 4(2) temelji prav na metodologiji nasedlih stroškov in ker se, kot je razvidno zlasti iz njenih uvodnih izjav 36, 38 in 40, uporablja za nadomestila nasedlih stroškov, ki jih je treba plačati za obdobje od leta 2006 do leta 2025, je treba v teh okoliščinah šteti, da zanjo velja enaka razvojna logika kot za to metodologijo in jo je treba torej razlagati v skladu z „dinamičnim“ pristopom.

52 Zato je treba letno prilagoditev nadomestila nasedlih stroškov izvesti ob upoštevanju dejanskih razmer na trgu v času izračuna zneska, kar vključuje presojo razvoja konkurence na zadevnem trgu.

53 Iz tega izhaja, da je treba odločbo 2009/287 razlagati tako, da vse spremembe v lastniških strukturah družb, ki proizvajajo električno energijo, spadajo na področje uporabe navedene odločbe in zato jih morajo nacionalni organi ali sodišča upoštevati pri izvedbi popravka letnega zneska nadomestila nasedlih stroškov.

54 Poleg tega, kot je pravilno poudarila Komisija na obravnavi, je sama ideja popravka, v nasprotju s predplačilom, v tem, da se upoštevajo novi elementi, ki so se pojavili po odobritvi nadomestila nasedlih stroškov, in zanjo ni mogoče šteti, da je zgolj napotitev na strukturo skupine podjetij, kot je obstajala prej v nacionalnem zakonodajnem aktu.

55 Upoštevanje teh elementov v okviru izračuna prilagoditve nadomestila ima tudi to prednost, da omogoča preprečitev sistematične ponovne uvedbe postopka predhodnega nadzora iz člena 108 PDEU ob najmanjši spremembi strukture zadevnih skupin podjetij.

56 Ob upoštevanju navedenih preudarkov je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4(1) in (2) odločbe 2009/287 v povezavi z metodologijo nasedlih stroškov razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so te iz postopka v glavni stvari, zahteva, da se pri določitvi letne prilagoditve nadomestila nasedlih stroškov, ki ga je treba plačati proizvajalcu iz skupine podjetij, upošteva ta prilagoditev in zato tudi finančni izid te skupine na dan, ko se ta prilagoditev izvede.

Stroški

57 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

1. **Člen 107 PDEU in člen 4(3) PEU v povezavi s členom 4(2) Odločbe Komisije 2009/287/ES z dne 25. septembra 2007 o državni pomoči, ki jo je Poljska dodelila kot del pogodb o nakupu energije, in državni pomoči, ki jo Poljska namerava dodeliti v zvezi z nadomestilom za prostovoljno prenehanje pogodb o nakupu energije je treba razlagati tako, da nasprotujeta temu, da nacionalni organi in sodišča – kadar je Evropska komisija shemo državnih pomoči preučila ob upoštevanju Sporočila Komisije z dne 26. julija 2001 o metodologiji za analizo državne pomoči v zvezi z nasedlimi stroški in je ugotovila njeno združljivost z notranjim trgom pred njenim izvajanjem – v času izvajanja zadevne pomoči preverijo, ali je ta skladna z načeli iz te metodologije.**

2. **Člen 4(1) in (2) odločbe 2009/287 v povezavi s Sporočilom Komisije z dne 26. julija 2001 o metodologiji za analizo državne pomoči v zvezi z nasedlimi stroški je treba razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so te iz postopka v glavni stvari, zahteva, da se pri določitvi letne prilagoditve nadomestila nasedlih stroškov, ki ga je treba plačati proizvajalcu iz skupine podjetij, upošteva ta prilagoditev in zato tudi finančni izid te skupine na dan, ko se ta prilagoditev izvede.**

Podpisi